

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. IV. Caput 1. de Simoniâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Ordines aut Beneficia promoti patrati gravius esse ex circumstantiâ personæ. 3. Statuit Concilium, ut ejusmodi homicida nullum unquam Ordinem, nullum Beneficium, nullum Ecclesiasticum Officium obtineat.

Alia non videtur huic objectioni responsio occurrere, nisi litterarum excludere extensionem, quam mens Legis postulat.

Altera quæstio est, an *Cap. 6. Sess. XXIV.* concedens Episcopo Dispensationem ab Irregularitatibus ex crimine occulto provenientius, eâ exceptâ, quæ homicidium voluntarium sequitur, eum hac exceptione excludat à dispensatione, quoad Ordines Minores? Responsio ejus est, eum excludi; quia exceptio generalis est. Non attendit intentionem hujus Capituli esse, ut restituatur Episcopo dispensationes quoad casus occultos Pontifici reservatos, oportet, ut, si Episcopus, ab hac irregularitate, quoad Ordines Minores, dispensare poterat, oportet, inquam, ut illud post Concilium possit; porro, fatetur extitisse Doctores, qui hanc in Episcopo facultatem agnoscebant; imò fatetur ipse, Episcopum id posse, quoad Beneficia simplicia; porro, hoc in Capite Ordines Minores ejusdem conditionis sunt cujus Beneficia simplicia. *Cap. 1. de Filiis Presb. in 6.* Exceptio non cadit nisi in casus jam Pontifici reservatos; sicut Regula ferens, Episcopum posse in posterum dispensare ab omnibus casibus occultis Pontifici reservatis.

CAPUT III.

Caput 27. de Electione.

FAGNANUS in hoc *Caput* exponit *Cap. 10. Sess. XXIV. de Refor.* Occasionem petit ex eo, quod *Caput 27.* irritet Electionem Presbyteri Sæcularis ad Prioratum Canonicoꝝ Regularium, unâque jubeat, hunc Presbyterum & alios Clericos Sæculares, qui Beneficia in illo Monasterio possidebant, professionem facere, proinde Pontifex magnum discrimen constituit inter Prælatum & Beneficia inferiora, horum Provisiones confirmat, sub lege tamen professionis à Beneficiis emittendæ; irritat verò Electionem ad Prælatum.

Propter hanc differentiam *Fagnanus* laudat *Cap. 10.* contenditque illud hanc tacite approbare, in eo, quod jubet Beneficia Religiosis Professis conferri solita, cum per mortem aut Resignationem ejus, qui illa possidet, vacaverint, in Titulum conferri Religiosis ejusdem Ordinis, sive, qui se habitum sumptuosum professionemque facturos, fide data pollicebuntur. Ad probandam opinionem suam, contendit, alternativam de quâ agitur, non esse alternativam optionis; quæ libertatem his vel illis conferendi permittat, sed alternativam distributionis, quæ Prælatum Regulares Religiosis Ordinis actu professis conferri præcipit, & permittit alia Beneficia Regularia conferri iis, qui se ad faciendam in Ordine professionem adstringent. Quamvis hæc interpretatio aliquantum reluctari videatur, eam reperisse se existimat in *Cap. 21. Sess. XXV. de Regular.* ubi Concilium distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis Regularibus in eo, quod optare se testatur, ut Religiosis actu professis conferantur, & quoad reliqua, insinuat, ea aliis dari posse, quam talibus Religiosis. Postea laudat aliquot Declarationes Cardinalium, à quibus hæc distinctio approbata est, decidendo, Prælatum Religiosis actu professis conferri debere, Beneficia autem inferiora sive simplicia iis, qui se professionem facturos pollicebuntur. Sibi *Clementinam, de supplend. neglig.* objicit, quæ, ut medeatur negligentia Prælatorum Regularium non conferentium intra tempus definitum Prioratus, Ecclesias, administrationes, aliave quælibet Beneficia ab eorum collatione dependentia, concedit Episcopis Diocesanis jus eorum negligentiam supplendi, Beneficia, quæ à Religiosis teneri solent, Religiosis Monasterii conferendo, cujus

Prælati negligentes sunt: nec distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis. Respondet autem his verbis, aut alia, intelligi Beneficia ejusdem generis, atque in hoc eam à Concilio Tridentino fuisse emendam.

Ex hoc Excerpto manifestum fit. 1. Interpretationem *Cap. 10.* à FAGNANO propositam, non esse congruam; ibi enim Concilium de Prælatum non loquitur, quæ, nisi nominatim referantur, in dispositione Canonum non continentur. 2. Nihilominus accuratam esse hujus Textus accommodationem ad expositionem, *Cap. 27.* quia *Caput* hoc 10. nullum discrimen inter Prælatum, & Beneficia inferiora, quoad eorum Provisionem ponit, siquidem de Prælatum non loquitur. Non tamen hæc obstant, quominus lectio ejus loci utilis sit: ex eâ discitur usus hodiernus circa Collationes Beneficiorum Regularium Clericis Sæcularibus factas, sub lege emittendæ professionis, qui usus fert, Collatores ordinarios Beneficia Prælatum inferiora, administrationes, dignitates &c. concedere posse sub eadem lege: extareque clausulas, quas Pontifex solus collationibus inferere potest, quas sub eadem lege facit.

CAPUT IV.

Caput 1. de Simonia.

FAGNANUS in hoc *Caput*, in quo S. GREGORIUS quilibet dare vetat pro receptione Ordinum, usu Pallii, Membranis, Sigillo &c. quoniam sicut Episcopus manum, quam imponit, vendere, ita Minister, vel Notarius vocem vel calamum vendere non debet: refert varias opiniones circa operam Notarii, & præ cæteris Decretum Concilii *Mediolan.* an. 1579. quod enumeratis omnibus Actibus quæ Scriba, vel Amanuensis gratis dare debet, ipsi prohibet accipere id etiam, quod ultrò oblatum fuerit; additque, eum ejusmodi oblationem, tutâ conscientia possidere non posse, definit, eum obligatum fore ad eam pauperibus loci distribuendam, eumque in foro exteriori damnandum esse in quadruplum; tum subjicit FAGNANUS, Concilium intervenisse, quod hanc opinionem varietatem sustulit, datque excerptum Statutorum ejus *Cap. 1. Sess. XXI.* in hunc finem eonditorum; scilicet in locis ubi mos est, Scribam nihil accipere pro Litteris Dimissoriis, & Litteris Testimonialibus, mos servabitur: in cæteris locis decimam unius Aurei partem accipere licebit, modò salarium ei pro ejus officii exercitio non sit constitutum; Episcopus autem hujus emolumentum, neque directo neque indirecto modo, particeps sit; Notarius, seu Scriba stipendiarius has Litteras gratis dabit; omnis taxa, statutum, consuetudo etiam immemorialis contraria, tamquam vera corruptela rescinduntur.

Tum accommodans hoc Decretum ad varias, quas retulit opiniones, observat quædam in eo probata, repudiata, aut temperata fuerint. Indè transit ad Declarationes Congregationis Concilii interpretis, quæ declaravit, Decretum, licet Collationem Ordinum solam spectare videatur, nihilominus ad Collationem Beneficiorum extendi, cum hoc discrimine, quod cum Scribæ opera sit major, quoad consecutionem Instrumentorum, quæ Beneficia spectant, majus salarium accipere possit pro laboris ratâ, non tamen ultra Aureum, comprehensis scripturâ, sigillo, aliisque rebus ad id requisitis; sub iisdem conditionibus supra à Concilio præscriptis.

Eadem conditiones in aliis Declarationibus iterantur, quas postea refert, quarum una ab eadem Congregatione profecta est 5. Mart. 1601. alia à Congregatione de Episcopis 25. Octobris 1588. utraque spectat alios casus, in quibus Scriba nihil omnino accipere debet, atque alios, in quibus accipere non debet, nisi pro ratâ laboris sui atque impensarum suarum. De casibus prioris generis duntaxat agemus; iis nempe, in quibus agitur de licentia aut

Confessiones audiendi, aut sepeliendi cadavera in Ecclesiâ, aut de licentiâ absentia, aut Sacramenta ministrandi, aut in Beneficiis ministrandi, aut celebranda Missæ aut stipem pro pauperibus colligendi, aut publicandi Nomina eorum, qui Tonfuram, vel Ordines Minores, vel Ordines Sacros accepturi sunt. In his omnibus casibus Congregatio vetat aliquid accipi, sub obtentu vel laboris, aut figilli, aut scripturæ, vel aliquâlibet specie.

Capitulum quoddam Hispanicum, ob plurimas Episcopi exactiones conquestum erat in supplicatione Congregationi oblata memoratas; quædam erat circa licentiam duas Missas eadem die celebrandi: mirum hoc visum fuit Congregationi, quæ contendebat, hanc licentiam ab Episcopo concedi non posse; sed cum Episcopus objecisset *Cap. 3. de celebrat. Missar.* quod supponit, hoc in casu necessitatis licere, Congregatio prohibitionem suam revocavit, quoad cæteros casus aliquid accipere permittens pro ratâ laboris, sub legibus supra notatis prohibet ultra Aureum accipi, quoad confessionem Instrumentorum Collationis aut Institutionis Parochiarum, & Deputationis Vicariorum in iisdem. In fine Epistolæ, quam Congregatio ad Episcopum scribit, ut illi Statuti sui copiam faciat, dicit, se sperare, fore, ut eò magis ille suis Decisionibus adhæreat, quòd ab avaritiâ abhorreere debent Prælati. Alia Congregatio pluribus in Capitibus Declarationes Congregationis Concilii interpretis sequitur, aut ad Concilium remittit. In cæteris illa vel jubet, ut Instrumenta *gratis* conficiantur, aut definit id, quod accipi potest.

Capitulum *Gerundense* huic Congregationi 18. casus in querelâ suâ exposuerat adversus exactiones Episcopi. 1. 2. 5. 6. 7. 8. 12. 15. & 16. deciduntur aut à Concilio, aut à Congregatione Concilii interprete.

4. Spectat licentiam bis eodem die Sacrum celebrandi, circa quam eam dari prohibet, præter aliquot casus necessitatis, qui rari sunt, itemque eam dari per modum privilegii ulli sacerdoti, & aliquid pro illâ exigi aut accipi.

In 8. agitur de exactione quoad executionem dispensationum Matrimonii, *gratis* eam fieri jubet Congregatio, permittens solum Notario quartam Aurei partem aut *Ducati* accipere pro Testium auditione.

10. Spectat licentiam Sacerdotum in Ecclesiâ contra Diocesanos aut Provinciæ Statuta hoc prohibentia, sepeliendorum; jubet Congregatio custodiri hæc Statuta, & si qui sint dispensationis casus, eam gratuitò concedat Episcopus, aut si aliquid exigat, id pauperibus aut Ecclesiæ erogetur.

In 11. Congregatio permittit, in casibus necessitatis dispensari à solemnitatibus Matrimonii non substantialibus vetans ob id aliquid, etiam à Notario, exigi; concedit tamen, ut, si consuetudo ferat munusculum Episcopo in lætitiæ signum offerri, illa observetur.

12. Docet, Episcopum præfatum extendisse ad Beneficiatos suæ ad Episcopatum promotioni posteriores, jus à consuetudine ipsi attributum in Beneficiatos actu, promotionis ejus tempore, cum licentiam in possessionem veniendi illis non concessisset, priusquam jus illud solutum fuisset. Congregatio extensionem hanc reprobat, velut contrariam *Cap. 4. Sess. XXIV.* quod vetat aliquid exigi ob possessionis adeptionem.

Ex 13. discimus, illum sibi vindicavisse Annatam Beneficiorum, quæ erigebat, cui tamen renuntiavit.

E 18. eum impedivisse, ne ullus in alterius Beneficio ministraret sine suâ permissione, pecuniamque ob hanc permissionem exegisse; Congregatio declarat, quòd in casibus, in quibus Beneficiatus legitimo impedimento implicatur, cæteri à ministrando ejus vice non sunt prohibendi, multò minus exigi debere pecuniam ob licentiam non necessariam.

Congregatio responsum suum claudit, optando, ut Episcopus ejusque Ministri ab omni exactione in-

solitâ, aut immoderatâ, abstineant. FAGNANUS adjicit, Simoniam, quam admittit Notarius, qui ultrò licitum accipit, esse merè Ecclesiasticam; secus, inquit, Concilium ipsi non concessisset accipere quantitatem à se definitam.

Paululum circa hanc Fagnani interpretationem immorati sumus, quia quotidianum est & familiare negotium, ibique inspicitur damnatio pravorum usuum, qui in omni ferè Secretariâ obtinent, circa Literas Ordinationis, Provisiones Beneficiales, aliosve Actus, qui ibi conficiuntur.

CAPUT V.

Cap. 2. 4. 16. de Præb.

FAGNANUS in hæc *Capita* exponit *Cap. 2. Sess. XXI.* Concilii Tridentini. *Cap. 2.* prohibet Episcopo Clericos ordinare, absque alimentorum assignatione. Cum *Clerici* nomen iis, qui ad Minores Ordines promoti sunt, atque iis, qui ad Ordines Majores evecti sunt, commune sit, hæc expressio generalis quætionem pepererat, utrùm Episcopus teneretur alere Clericos, quibus Ordines Minores dederat, quosque alicujus Ecclesiæ servitio non alligaverat? Multi autem Canonistæ insignes olim arbitrati sunt, ejusmodi Clericos habere jus alimenta ab Episcopo petendi, & hunc ad ea præstanda teneri, ex obligatione, quam eos ordinando susceperat: alii contraria opinio placebat: partis utriusque momenta refert FAGNANUS, posterioremque eligendo, dicit, quætionem hodiè compositam esse à Concilio Tridentino *Cap. 2.* laudato, quod jus illud iis duntaxat concedit, qui ad Sacros Ordines promoti sunt.

Cap. 4. jus hoc nominatim iis tantum attribuit, qui ad Diaconatum aut Sacerdotium promoti sunt, sine Titulo, undè victum querere possint. Textus hic desumptus est è *C. 3. Concil. Lateran. an. 1179.* & cum nihil de Subdiaconis dicat, Canonistæ veteres quætionem agitaverunt, an comprehendi deberent ob rationis paritatem? Relatis FAGNANUS Autorum dictis in hanc rem addit, quætionem esse finitam laudato Concilii Tridentini Capite, quod Subdiaconatum sub Ordinis Sacri nomine comprehendit, quo multis ex sæculis fruitur, & Episcopum astringit, ad alendos eos, quibus Ordines Sacros dedit, aut sufficiens Beneficium eis conferendum, nec, ut sibi constaret, curavit inquirere, utrùm Beneficium patrimoniumve hoc Textu requisitum haberent.

Deinde tres refert quætionem Congregationi Concilii interpreti à Congregatione de *bono regimine* propositas. 1. si is, qui sub Titulo Beneficii ordinatus fuit, illud resignaverit, exponendo, sibi aliundè bona competere, à quibus victum accipere possit, utrùm universum ejus Patrimonium acquirat privilegia Patrimonialis Tituli, an verò pars tantum, & quænam illa sit? & postquam observavit, bona Patrimonialia Clericorum, iisdem, quibus bona Ecclesiastica, privilegiis non gaudere, fed iis tantum, quæ in Jure expressa sunt; Titulum verò Patrimoniale omnibus Ecclesiasticorum bonorum immunitatibus frui, etiam extrâ casus in Jure expressos, & quædam discrimina commemoravit inter bona Patrimonialia & bona Ecclesiastica, retulitque privilegia Tituli Patrimonialis; ad quætionem respondet, in proposito casu bona resignantis succedere Titulo Beneficiali, quoad partem ejus sustentationi necessariam, & quoad hanc partem, acquirere privilegia Tituli Patrimonialis, quamvis in Titulum assignata non fuerit ab Episcopo, sed à Jure tantum, quod hoc in casu bona Patrimonialia resignantis in ejus Beneficii locum substituendo, ipsa in Titulum Patrimoniale convertit, quoad partem quæ ad Ordinationem requisita fuisset, nisi Beneficium habuisset; quia, inquit, nisi fieret hæc subrogatio, sufficienter non providisset Concilium incommodo Ordinationum absque Titulo, Cleri scilicet de